

mèrit de posar damunt la taula una sèrie urgent de qüestions pendents: l'edició crítica de *La Mort i la Primavera*, l'edició i estudi de la poesia, la publicació de l'epistolari complet de la Rodoreda (amb Carner, l'Obiols, Sales, etc.), i la necessitat de poder consultar el material conservat per la família. Les altres contribucions de Casals com a estudiosa estan profundament lligades a aquest llibre. En col·laboració amb Mait Carrasco va preparar una edició "literariobiogràfica" de *El Torrent de les flors* de Mercè Rodoreda (Tres i Quatre, 1993), un recull de quatre peces teatrals de Rodoreda: *Un dia*, *L'hostal de les tres Camèlies*, *El maniquí* i *La Senyora Florentina i el seu amor Homer*, obres enllestides que no s'havien publicat abans. El 2008, en col·laboració amb el seu company Octavi Martí, va guanyar el premi Sent Soví de Literatura Gastronòmica amb un llibre que recollia les receptes de la minyona de *Mirall trencat*, *Els dissabtes*, *mercat: memòries de l'Armanda* (La Magrana, 2009).

L'interès per la Rodoreda provoca l'atansament a Joan Sales. El 2008 Casals va publicar una monumental edició de més de cinc-cents cartes entre Joan Sales i Mercè Rodoreda. *Cartes completes (1960-1983)* (Club Editor, 2008) és una obra important que aporta informació cabdal sobre els dos autors i sobre el món editorial i cultural a la Catalunya sota el franquisme. El criteri de l'anotació «no pretén ser ni exhaustiu ni crític, sinó afavorir-ne la lectura» és una bona pista sobre el mètode de Casals, més a prop de la divulgació i opinió que no pas de la tasca filològica. Un dels atractius del llibre és sentir *in extenso* la veu de Joan Sales opinant sarcàsticament sobre determinats tics del món literari de postguerra. Casals no ha pogut acabar una biografia de Joan Sales que de segur hauria estat una aportació significativa al coneixement de l'escriptor i editor barceloní. La seva última publicació és l'apèndix a la reedició de les *Cartes a Màrius Torres* de Joan Sales (Club Editor, 2014).

Montserrat Casals dominava com pocs l'art de la polèmica. Les converses amb ella s'allargaven fins a hores petites. Era fruit d'una curiositat, un amor i un interès pel seu país, una habilitat per pescar les contradiccions i un coratge a denunciar-les. L'enyorarem.

Enric BOU
Universitat Ca' Foscari Venezia

DAVID ANDREW TROTTER
(1957-2015)

El 24 d'agost de 2015 ens va deixar als 58 anys David Andrew Trotter, una figura destacada de la lingüística francesa i els estudis medievals. Es va doctorar al Queen's College, a la Universitat d'Oxford, a més d'estudiar a París. Després del càrrec de Laming Junior Fellow a Oxford, es va traslladar a la Universitat d'Exeter el 1985, i després a Aberystwyth, a Gal·les, el 1993.

Va contribuir profundament als camps de la lingüística històrica i de la literatura medieval francesa. Va començar la seva carrera focalitzant-se principalment en els estudis medievals, i les seves primeres publicacions se centraren en Carlemany,¹ les Croades i fins i tot en la mitologia artúrica.² Però aviat va dirigir la seva atenció a la disciplina complementària de la lingüística, on va deixar definitivament la seva empremta.

Les seves aportacions a la lingüística francesa inclouen la creació d'un diccionari bilingüe

1. TROTTER, D. A. (1985): «Judas Maccabaeus, Charlemagne and the *oriflamme*». *Medium Aevum* 54, pp. 127-31.

2. TROTTER, D. A. (1988): «La mythologie arthurienne et la prédication de la croisade». In HARF-LANCNER, L. / BOUTET, D. (ed.): *Pour une mythologie du moyen âge*. Paris: Editions Rue d'Ulm, pp. 155-177.

anglonormand-anglès. Aquest projecte molt respectat (*l'Anglo-Norman Dictionary Project*) constitueix la font d'informació més detallada i comprensiva que existeix d'aquesta varietat lingüística. L'anglonormand va ser una llengua d'un ús extens en l'expressió cultural i literària i en els estudis, i la llengua parlada principalment pels membres de les classes governants a Anglaterra entre els segles XII i XV, i aquest diccionari ens permet comprendre millor la importància i l'herència de la conquesta normanda d'Anglaterra. En les paraules de Trotter, «la llengua és tan important com els castells i les catedrals que ens deixaren». David Trotter va supervisar el projecte al llarg de l'ordenació alfabètica completa (fins i tot es va encarregar personalment de la lletra A), i el seu equip lamenta la seva mort. El seu interès per l'anglonormand va durar tota la seva carrera, i va publicar diversos articles i capítols imprescindibles per als estudiants i investigadors en varietats de les llengües d'*oïl*.

Un aspecte destacat de la seva obra és l'ús de mètodes típics de la sociolingüística sincrònica contemporània aplicats als períodes històrics. Es va interessar per l'alternança de codis i pel contacte lingüístic, que va examinar mitjançant les fonts històriques, sobretot les de l'Anglaterra medieval.³ Aquesta estratègia d'incorporar tècniques i mètodes de disciplines complementàries però diferents ens serveix d'inspiració, i tots podem continuar avançant en la disciplina de la lingüística històrica seguint el seu exemple.

Ocupava el càrrec de President de la *Société de Linguistique Romane* durant el trienni 2013-2016, i va formar part dels consells científics de diverses revistes, com ara *Romance Studies*, *Zeitschrift für romanische Philologie*, *Revue de Linguistique romane*, *Quaderni di Filologia Romanza* i *Revue Internationale de Linguistique Française*. L'any 2014, va rebre l'honor de ser designat *correspondant étranger* de l'Acadèmia de les inscripcions i llengües antigues (*Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*) a París. Constitueix una de les cinc acadèmies de l'*Institut de France*, i només pot haver-hi 50 *correspondants étrangers* a la vegada.⁴

En homenatge a Trotter, la seva col·lega April McMahon va afirmar: «La mort prematura de David Trotter és una pèrdua enorme per a la investigació i l'escolaritat [...] Aquí a Aberystwyth, es trobarà a faltar l'home encara més que l'investigador».⁵ Totes les comunitats acadèmiques d'estudis francesos, de lingüística i d'estudis medievals, deplorarem la seva pèrdua.

James HAWKEY
University of Bristol

3. TROTTER, D. A. (2011): «Il sont aliens: marchands étrangers et contact linguistique en Angleterre au Moyen Âge». In SCHWEICKARD, W. / OVERBECK, A. / VÖLKER, H. (ed.): *Lexikon, Varietät, Philologie. Romanistische Studien Günter Holtus zum 65. Geburtstag*. Tübingen: Max Niemeyer, pp. 307-315.

TROTTER, D. A. (2011): «Death, taxes and property: some code-switching evidence from Dover, Southampton and York». In SCHENDL, H. / WRIGHT, L. (ed.): *Code-Switching in Early English*. Berlin: Walter de Gruyter, pp. 155-189.

TROTTER, D. A. (2011): «Italian merchants in London and Paris: evidence of language contact in the Gallerani accounts, 1305-08». In LAGORGETTE, D. / POOLEY, T. (ed.): *On linguistic change in French / le changement linguistique en français: socio-historical approaches: studies in honour of R. Anthony Lodge / aspects socio-historiques: études en hommage au professeur R. Anthony Lodge*. University of Savoy Press, pp. 209-226.

4. <http://www.aber.ac.uk/en/news/archive/2014/06/title-152293-en.html>

5. <http://www.aber.ac.uk/en/modernlangs/news-old/news-article/title-172952-en.html>